

Mark och Miljödomstolen
Stockholms Stadsbyggnadsnämnd
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Älta 2020-01-01

Överklagande från föreningen Rädda Ältasjön av antagandet av detaljplaneändring för fastigheten Solvärmen 1, DP 2016-14049

Föreningen Rädda Ältasjön överklagar härmed Stockholms Stadsbyggnadsnämnds beslut den 2019-11-28 att anta detaljplanen för del av Solvärmen 1, DP 2016-14049.

Den nya detaljplanen på fastigheten Solvärmen 1 medger byggnation av en datahall samt lagerlokal på naturtomten som är del av Solvärmen 1. Föreningen har tagit del av kungörelsen av detaljplanens antagande, anslaget 2019-12-11. Föreningen har löpande tagit del av detaljplanearbetet och ingav ett granskningsyttrande 2017-12-20 (se ref 1) och tidigare även ett samrådsyttrande 2017-06-11 (se ref 2).

YRKANDEN

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar på att Mark och Miljödomstolen upphäver Stockholms Stadsbyggnadsnämnds beslut om antagandet av detaljplanen DP 2016-14049.

Föreningen Rädda Ältasjön hemställer alternativt, vid det fallet mark och Miljödomstolen kommer till en annan bedömning än att upphäva detaljplanen, om att detaljplanen förses med fem nya planbestämmelser:

- att byggnad ska uppföras med dov kulör och ej får fasadbelysas
- att bullret i naturreservatet inte får överstiga 40 dB(A)
- att allt dagvatten ska omhändertas och renas på fastigheten (LOD), och att inga utsläpp av olja, tungmetaller, fosfor och kväve tillåts
- att planbestämmelserna n2 och n3 för trädskärmar preciserar höjd och täthet på träden
- att datahallverksamheten, vilken är synnerligen energikrävande, kan uppvisa säkerställd energiförsörjning för löpande drift före det att markarbeten får påbörjas

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar även på att Mark- och miljödomstolen ålägger Stockholms Exergi att kontakta Länsstyrelsen i syfte att utreda huruvida sprängning, anläggning och drift av datorhallen kräver tillstånd för miljöfarlig verksamhet.

Föreningen Rädda Ältasjön yrkar på att Mark- och miljödomstolen inhiberar detaljplanen i avvaktan på att den vinner laga kraft, och att fastighetsägaren förbjuds att genomföra förberedande arbeten, såsom avverkning, markarbeten eller andra byggarbeten, före lagakraftvunnen detaljplan.

Föreningen Rädda Ältasjön ansöker även om anstånd till den 31 januari 2020 med att inkomma med kompletterande grunder och bevisning då överklagandetiden 2019-12-11 till 2020-01-01 sammanfallit med jul och nyårshelger. Helgledigheterna har försvårat för föreningen att sammanträda, överlägga och sammanställa grunder och bevis för föreningens överklagan.

HISTORIK

Solvärmen 1 var fram till 2009 orörd naturmark bestående av en ekbacke beklädd med 400-åriga ekar. Den utgjorde ett viktigt ekologiskt spridningsområde, bl a för eklevande arter. Sedan Flatens Naturreservat instiftades 2007, omgärdas tomten av naturreservat i tre väderstreck (N, Ö, S) endast avskilt från naturreservatet av två vägar, Tyresöleden och gamla Tyresövägen.

Vid årsskiftet 2009/2010 totalavverkades plötsligt ekskogen, marken schaktades och fylldes ut och språnghål borrades. På tomten, som innehades med tomträtt av AB Fortum Värme (numera Stockholm Exergi AB) hade man låtit ett annat företag, Swedish Biogas International AB, påbörja markarbeten för att bygga en biogas och biogödsselfabrik. Ett marklov hade utfärdats av Stockholms Stadsbyggnadsnämnd. Dock saknades miljötillstånd för anläggningen, vilket ledde till att Stockholms Miljö och Hälsoskyddsnämnd anmälde Swedish Biogas International AB för miljöbrott 210-01-28. De utfärdade även ett förbud att fortsätta arbetena på fastigheten. Enligt en chef på Stockholm Miljöförvaltning hade polisen kunnat konstatera att markarbetena varit olovliga. Dock kunde inte uppsåt bevisas varvid förundersökningen slutligen lades ned:

<http://www.altasjon.nu/press/140509StockholmsFriaTidning.pdf>

Detaljplanen för biogasanläggningen (DP 2008-20187-54) antogs 2010-05-12 av Stockholms Stadsbyggnadsnämnd och vann laga kraft 2011-10-13.

För att uppföra samt driva anläggningen krävdes även ett miljötillstånd för miljöfarlig verksamhet, vilket först antogs av Länsstyrelsen 2011-10-11 men sedan avslogs av Mark och Miljödomstolen 2012-10-24. Domen fastställdes av Mark- och miljööverdomstolen 2013-06-25 (mål M 10187-12) och vann laga kraft.

Således byggdes aldrig någon biogasfabrik på Solvärmen 1, eftersom det skulle varit olagligt. Föreningen Rädda Ältasjön har sedan 2010 drivit att Stockholms Stad ska ålägga markägaren att återställa marken samt återplantera ekarna. Föreningen vill även att marken bibehålls som naturmark och införlivas i Flatens Naturreservat.

GRUNDER

Grunder för yrkande om upphävande av detaljplan

Föreningen Rädda Ältasjön anser att anläggningen kan medföra betydande miljöpåverkan, både vid uppförande samt vid drift.

Den föreslagna anläggningen försämrar närmiljön bl a genom att:

- ❑ *Negativ påverkan på biologisk mångfald* genom att ett ekspridningsområde beläget på ett svagt grönt samband ytterligare försvagas, byggnadens stora dimensioner samt att byggnaden fasadbelyses
- ❑ *Negativ påverkan på landskapsbilden* genom att Ältasjöns västra skogskantade strand klyvs och förfulas av en mycket stor byggnad som även fasadbelyses nattetid
- ❑ *Bullerpåverkan* i Flatens Naturreservat, i Nackareservatet samt i Älta p g a att buller från motorvägen reflekteras mot byggnadens fasad och sprids över Ältasjön
- ❑ *Påverkan på vattenkvaliteten* i Vattenförekomsten Ältasjön p g a bristfällig dagvattenhantering samt markarbeten, bl a omfattande sprängningar, under anläggningsfasen.
- ❑ *Bristande process/underlag* med potentiellt krav på miljötillstånd för datahallen, koppling till Skarpnäcks Värmeverk och avsaknad av Miljökonsekvensbeskrivning samt elavtal med Ellevio.

Påverkan på biologisk mångfald

Marken är belägen på en av Stockholms gröna kilar, 200 meter från Ältasjön och omgärdad av Flatens naturreservat samt nära Nackareservatet. Detaljplaneområdet är markerat som ett *svagt grönt samband* enligt Regional Utvecklingsplan för Stockholms Län (RUF) 2050 och är enligt Stockholms Stads översiktsplan markerat som "*Utvecklingsområde för ekologiskt samband: område där förstärkningar föreslås i den regionalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa värden utvecklas för att berika närmiljön*".

Att bebygga platsen går stick i stäv med Regionens plan att förstärka det ekologiska sambandet. Någon hänsyn till detta har inte tagits. Den ekspridningskorridor som ännu finns kvar kompenserar inte för de ekar som tagits bort på detaljplaneområdet. Den byggnad som detaljplanen medger utgör en mycket stor och effektiv barriär för spridning av såväl eklevande arter som även groddjur och fåglar. Nattlevande djur som fladdermöss påverkas negativt och kommer att hindras passera området p g a fasadbelysningen. Även andra flygande djur som fåglar och insekter kan förmodas påverkas negativt av dem barriär som byggnadens stora dimensioner utgör. Föreningen har i våra yttranden föreslagit kompensationsåtgärder i form av en ekodukt över Tyresöleden. Våra förslag har bemötts med tystnad och några andra kompensationsåtgärder föreligger inte.

Solvärmen 1 består av den planerade datahallen i öst, en ca 50 meter bred remsa med ekar som har sparats för artspridning samt Skarpnäcks värmeverk i väst. Detaljplanen har markerat ett område för ledningsdragning där högströmsledning samt varm och kallvattenledningarna ska dras mellan datorhallen och Skarpnäcks värmeverk. Även om markförläggning av ledningarna sker mellan ekstammarna påverkar det de stora rotsystemen och kan göra det nödvändigt att ekar fälls. En noggrann analys görs för att säkerställa att den ekkorridor som sparats som kompensationsåtgärd i existerande detaljplan inte påverkas av de kommande ledningsdragningarna. Stockholms Stad borde kräva att ledningarna förläggs vid gamla Tyresövägen, istället för i naturmarken. Således bör området markerat med *u* på plankartan utgå.

Påverkan på landskapsbild

Den planerade byggnaden ger mycket stor påverkan på landskapsbilden, både för de som rör sig i Flatens Naturreservat och i Nackareservatet, till fots, i båt eller på skridskor och även för boende i Älta. Ältas bebyggelse ligger i en halvcirkel runt Ältasjön. Mitt i den skogskantade västra stranden gapar sedan årsskiftet 2009/2010 ett naket berg som ett sår, där ekskogen skövlades. Om datahallen byggs, klyvs stranden i två delar av en 165 meter lång och 20 meter hög byggnad, vilket ger en betydande påverkan på landskapsbilden.

I den MKBn som upprättades 2010 utreddes noga påverkan på landskapsbilden ifrån Älta, bl a med illustrationer med siktlinjer från en badplats i Ältasjön. Någon utredning av den nya landskapsbilden har inte gjorts i denna detaljplan, trots att den nya datorhallen är betydligt större till markyta och fasadyta än den tidigare planerade biogasfabriken

I den existerande detaljplanen från 2010 skulle byggnadens fasader (biogasfabrikens silos) försees med dov kulör, och ingen fasadbelysning skulle ske.

I den nya detaljplanen framgår av handlingarna att fasaden kommer att vara belyst nattetid. Detta ger en synnerligen stor påverkan på landskapsbilden jämfört med existerande detaljplan. Den trädplantering som planeras på motorvägsvallan mot Tyresöleden borde beskrivits i detalj; med arter, planterings längd och bredd, storlek på träden vid plantering samt förväntad tillväxttakt. På plankartan saknar detaljplanebestämmelser kring detta. De illustrationer som gjorts visar på att Stockholm Exergi vill framhäva sin 20 meter höga och 165 meter långa byggnadsfasad mot nordväst, kanske i syfte att marknadsföra sig eller sina kunder som hyr in sig i datahallen. Det går emot syftet med trädskärm som ska dölja industrifastigheten. Med kolliderande intressen och utan planbestämmelse finns risk att trädskärmen inte kommer att bli så hög, tät eller dölja särskilt mycket.

I den existerande detaljplanen (för biogasfabriken) finns även en trädremsa mot Flatenvägen. Den är borta ur den nya detaljplanen (för datahallen). I jämförelse mellan planerna ger det ett negativt intryck för besökare till Flatens Naturreservat som går och cyklar längs Flatenvägen och förväntar sig att se natur, inte en jättestor industrifastighet.

Övriga tillstånd och detaljplaner

Datorhallens lokalisering på den känsliga platsen på naturmark, omgivet av Flatens Naturreservat, motiveras av två skäl:

- närheten till en kraftledning

- närhet till Skarpnäcks värmeverk inklusive Stockholms fjärrvärmenät

Elkraftledningen krävs för att förse datorhallen med ström. Datorhallar är mycket energikrävande, t ex kommer facebook's datorhall i Luleå kräva 1 TWh per år, lika mycket elström som hela Västerås kommun. I Stockholms Län råder det f n effektbrist på de regionala och lokala ledningarna för elförsörjning. Därför är det märkligt att ingen MKB eller annan handling har upprättats som utreder hur datorhallen ska strömförsörjas och hur den regionala

elförsörjningen påverkas. Förmodligen krävs avtal med Ellevio för att garantera elförsörjning med tillräcklig effekt året runt. Ifall inte sådant avtal kan slutas så kan byggnaden enbart användas som lager. Då bör detaljplanen avslås på grund av den negativa miljöpåverkan som lokaliseringen medför. För en vanlig lagerverksamhet finns andra mer lämpliga lokaliseringar inom Stockholmsområdet och intrånget i detta känsliga naturområde för sådan verksamhet kan inte anses acceptabelt.

Värmeverket och fjärrvärmenät krävs för att kunna tillvarata spillvärmen från datorhallen, då det av datorerna uppvärmda vattnet måste värmas ytterligare innan det kan matas in i fjärrvärmenätet. En utbyggnad av Skarpnäcks värmeverk samt kraftigt utökade driftstider till drift dygnet runt/året runt drift krävs för att möjliggöra detta. Stockholm Exergi har ansökt om miljötillstånd hos Länsstyrelsen för utökade driftstider samt att få riva delar av värmeverket och bygga om anläggningen. Bl a planeras Skarpnäcks värmeverk att föras med ny pelletspanna samt en ny hög skorsten för rökgaserna. Länsstyrelsen har beviljat tillståndet, men beslutet är överklagat till Mark- och miljödomstolen och målet M 8468-18 pågår. Lokaliseringen av Skarpnäcks värmeverk bryter mot såväl Regional Utvecklingsplan för Stockholms Län 2050 (RUF5) som Stockholms översiktsplan, vilka samstämmigt utpekar andra platser för framtida energiproduktion i Stockholms Län, men inte denna plats.

Denna detaljplans klimatpåverkan är avhängig utgången i målet M 8468-18. Kan enbart datahallen och inte nytt värmeverk uppföras blir den negativa klimatpåverkan oerhört mycket större då värmen från datorerna helt går till spillo samt stora mängder el krävs för nerkyllning av hallen. Omvänt så faller det viktigaste skälet till att nyinvestera i Skarpnäcks värmeverk om inte datorhallen byggs och driftas.

Att Stockholm Exergi har valt att driva de två processerna med detaljplanen för datorhallen parallellt med miljötillståndet för Skarpnäcks värmeverk är till viss del begripligt för att minimera den totala tidsåtgången. Men i handlingarna i respektive process belyses inte beroendena mellan projekten. Snarare tonas de ned eller förnekas.

Föreningen utesluter inte heller att ombyggnationen av Skarpnäcks värmeverk skulle kräva en detaljplaneändring och inte bara bygglov. Värmeverket ligger på den andra delen av fastigheten Solvärmen 1, som inte berörs av denna detaljplaneändring. Föreningen anser det märkligt att inte en detaljplaneändring görs på hela fastigheten Solvärmen 1. Det totala projektet berör bägge anläggningarna (datorhallen och värmeverket). En detaljplaneändring av hela Solvärmen 1 skulle även automatiskt medföra att den totala miljöpåverkan, inklusive beroenden och kopplingarna mellan de två delprojekten, utreds och dokumenteras i den juridiskt bindande planen.

Det faktum att detaljplanehandlingarna inte omfattar hela fastigheten och därmed projektet, och att beroenden inte beskrivs i tillräcklig omfattning ser föreningen som en grund för att upphäva detaljplanen.

Grunder för alternativt yrkande om nya planbestämmelser

Huruvida Mark- och miljödomstolen får besluta om utökade planbestämmelser i detta fall överlämnar vi till domstolens bedömning.

I det fall det inte är möjligt för domstolen att besluta om dessa vill föreningen istället åberopa dessa som grunder för vårt första yrkande om att upphäva detaljplanen.

1. att byggnad ska uppföras med dov kulör och ej får fasadbelysas

I den existerande detaljplanen från 2010 finns en detaljplanebestämmelse om att byggnadens fasader (biogasfabriken) ska förses med dov kulör. Denna bestämmelse tillkom i antagandehandlingen av plankartan, som ett sätt att tillgodose de många invändningarna mot en kraftigt förändrad landskapsbild som påtalades i skriftliga yttranden från ett 100-tal föreningar och privatpersoner vid utställningen av den dåvarande detaljplanen. I det nya detaljplaneförslaget finns istället planbestämmelse om ljus kulör och fasadbelysning. I handlingarna för den nya detaljplanen för datahallen saknas helt resonemang som förklarar varför Stockholms Stadsbyggnadsnämnd frångått sitt gamla ställningstagande. Synpunkten har bl a framförts i föreningens granskningsyttrande 2017, men ignorerats i granskningsutlåtandet. Att fasaden på datahallen ska vara belyst nattetid är en mycket stor avvikelse mot den existerande detaljplanen från 2010 med biogasfabriken som ej skulle varit belyst och enligt planbestämmelse skulle varit i dov kulör. Det torde ha varit planstridigt att fasadbelysa biogasfabriken.

Den nu planerade fasadbelysningen på datahallen kommer att ge en synnerligen stor påverkan på landskapsbild, då byggnaden kommer att lysa upp som en fyrbåk i Flatens Naturreservat. Förutom att man med fasadbelysningen frångår det hänsynstagande till landskapsbild som PBL (2 kap §2-2) föreskriver och som ansågs nödvändigt 2010, så är en fasadbelysning förödande för nattlevande arter i närliggande Flatens naturreservat, t ex fladdermöss och insekter. Vidare kommer en fasadbelysning att kunna ha negativ påverkan på det kräftfiske som allmänheten bedriver i Ältasjön några hundra meter från fastigheten

2. att bullret i naturreservatet inte får överstiga 40 dB(A)

Buller från den trafikerade Tyresöleden kan studsas emot byggnadens 20 meter höga plåtbeklädda norrsida och spridas ut över Flatens naturreservat som omger tomten i tre väderstreck och sträcker sig ut i Ältasjön i nordöst. Ältasjöns nordöstra hörn är frekvent besökt av joggare/flanörer som passerar på spången över våtmarken alla tider på året. Sjön intill våtmarken besöks av kanotister sommartid och av skridskoåkare/skidåkare vintertid som färdas vidare norrut genom Ältaån till Söderbysjön. Klisätra ängar och ön Tallholmen är populära picnic- och tältplatser. Alla dessa platser är klassade som naturreservat. Enligt Naturvårdsverket får det inte bullra mer än 40 dB(A) i friluftsområde dagtid och 35 dB(A) nattetid.

Trots att den detta har ingen bullerutredning gjorts, med följande motivering i planbeskrivningen:

”Bullerexponering behöver inte beaktas då detaljplanen inte omfattar bostäder.”

Påpekas kan även att bostadshus finns ca 1200 m nordöst över sjön i den förhärskande vindriktningen. Buller sprids stora avstånd över Ältasjön, och redan idag är motorbullret från Tyresöleden ofta mycket tydligt, beroende på väder och vind. Som fasadmaterial har man valt perforerad plåt. Det framgår inte hur detta material kommer att påverka bullernivån i naturreservatet från trafiken på Tyresövägen.

Bullerreduktionen av detta reflekterande material bör jämföras med alternativet att välja ett absorberande material. Se studie *”Bullerbegränsande åtgärder för byggnation*

nära befintlig väg”, Jönköping Universitet.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1220351/FULLTEXT01.pdf>

Denna studie torde vara tillämplig. Detaljplanen borde ha kompletterats med en bullerutredning och försetts med planbestämmelse för buller.

3. att allt dagvatten ska omhändertas och renas på fastigheten (LOD), och att inga utsläpp av olja, tungmetaller, fosfor och kväve tillåts, jämfört med marken som grönyta

Ältasjön är klassad som Vattenförekomst enligt EUs Vattendirektiv och ligger överst i ett sjösystem som utgör 50 % av Nackas sjöyta. Endast en tredjedel av sjön ligger i Stockholms Stad, resten ligger i Nacka. 900 meter nedströms finns ett Natura-2000 område. Ältasjön är grund, näringsrik och får inte tillföras ökad näring. Fastigheten Solvärmen 1 ligger intill en våtmark vid Ältasjöns västra strand. Fastigheten sluttar ned mot sjön och ligger i sin helhet i sjöns tillrinningsområde. Dagvattnet från fastigheten leds idag orenat i ett rör under Tyresöleden och ut i Ältasjön i Flatens naturreservat.

I planbeskrivningen står det:

”Vattendirektivet säger att ”inga vatten får försämrats”, vilket medför att inga halter av föroreningar bör öka och framförallt inte näringsämnen och miljögifter där det redan finns en känd miljöproblematik.”

Föreningen är eniga med Stockholms Stad om kravet, men noterar även att ingen planbestämmelse om dagvattenhantering återfinns på plankartan. För att kravet ska få ett stärkt juridiskt stöd vill vi att en planbestämmelse adderas till plankartan som bestämmer att allt dagvatten ska omhändertas och renas på fastigheten (LOD), och att inga utsläpp av olja, tungmetaller, fosfor och kväve tillåts.

Konsekvenser av utsläpp av olja och kemikalier från de tunga transporterna behandlas ej, trots att fastigheten kommer att trafikeras med ett stort antal tunga transporter. Dessa avger typiskt föroreningar med tungmetaller och oljespill. I den nuvarande detaljplan (för biogasfabriken) leds dagvattnet, efter att det passerat dagvattendammarna, till en brunn som är utrustad med insatsfilter som ett sista reningssteg för tungmetaller, olja och lösta föroreningar

I den nya detaljplanen för datahallen finns varken insatsfilter eller någon motsvarande krav på rening av tungmetaller eller olja. Detta är en avsevärd försämring som kan leda till att oljespill och tungmetaller leds ned i Vattenförekomsten Ältasjön. Att degradera en tänkt dagvattenreningslösning, när Ältasjön dessutom fått ett förstärkt skydd från EU, ser föreningen inte som förenligt med Vattendirektivet.

Föreningen godkänner inte heller den beräkning av värden före exploatering som Sweco beskriver i sin dagvattenutredningsrapport för datahallen. Den utgår från att marken består av bergyta och inte grönyta. Fram till 2009 bestod marken av grönyta, i form av flera hundraåriga ekar. Att marken olovligt avverkades och schaktades i årsskiftet 2009/2010 ska inte få användas som ett argument för att erhålla lägre krav på dagvattenrening, än om marken inte avverkats och avschaktats före detaljplanens tillkomst. Föreningen har sedan 2010 verkat för att marken ska återplanteras. Stockholms Stad har avvaktat med återplanteringskrav i väntan på beslut om vad som ska ske med marken. Rimligen måste en exploatering utgå från nollalternativet, att marken återplanterats. Föreningen ser annars en stor risk att denna typ av förfarande blir regel, att mark först avschaktas för att efter en tid erhålla lägre miljökrav.

4. att planbestämmelserna n2 och n3 för trädskärmar preciserar höjd och täthet på träden

Detaljplanekartan preciserar att två trädskärmar ska upprättas. Planbestämmelserna n2 och n3 preciserar att ”plantering med träd ska finnas som visuellt skydd” respektive ”plantering med träd ska finnas. Ej parkering”. Det är för det första märkligt med att ha två olika detaljplanebestämmelser. Medges parkering på området n2? Är träden på området n3 inte avsedda för visuellt skydd? Den stora haken med planbestämmelserna är dock att de varken specificerar höjd eller tätheten på trädplanteringarna. Det ger exploatören stor frihet att utforma en låg och gles plantering. Det är inte sannolikt att exploatören kommer att plantera höga, täta träd till en hög kostnad, som dessutom kommer att dölja fasaderna som de själva vill framhäva med fasadbelysningen

5. Uppvisande av säkerställd löpande elförsörjning för datahallsverksamheten

I normala fall får antas att den verksamhet detaljplaneändringen avser kommer kunna drivas enligt plan. Då en viss verksamhet dock är av sådan karaktär att motsatsen snarast gäller, d v s att det svårligen kan ses hur verksamheten skulle kunna bedrivas, bör omvänt gälla. Eftersom Stockholmsområdet i nuläget, samt inom överskådlig tid, lider sådan brist på el att företag får stå i kö för anläggande av vissa verksamheter, bör det åligga den som ansöker om detaljplaneändringen att visa hur verksamheten trots den uppenbara svårigheten att få tillgång till stor mängd el kan visa hur detta ska ske. Stockholm Exergi torde som andra näringsidkare/ elanvändare få konkurrera om befintlig el på samma villkor som andra. Utnyttjande av monopolställning för att gå före i kön kan knappast bli aktuellt enligt bl a gällande konkurrensrättsliga regler. Att åsamka irreversibla skador på ett känsligt naturområde, utan att den planerade verksamheten sedan någonsin kan förverkligas, är inte rimligt. Då marken Solvärmen 1 redan tidigare blivit olovligt skövad under biogasärendet är nu av yttersta vikt att ytterligare förstörelse inte sker i onödan.

Grunder för yrkande om åläggande om (prövan om) ansökan av miljöfarlig verksamhet

Huruvida Mark- och miljödomstolen får, kan och bör göra en bedömning av tillståndspliktighet och således kan ålägga Stockholms Exergi att ansöka om miljötillstånd, i detta aktuella fall överlämnar vi till domstolens bedömning **I det fall det inte är möjligt för domstolen att besluta om detta vill föreningen istället åberopa detta som en grund för vårt första yrkande om att upphäva detaljplanen.**

För att få uppföra och drifva biogasanläggningen enligt den existerande detaljplanen krävdes ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet, utfärdat av Länsstyrelsen. Miljötillståndet beviljades av Länsstyrelsen 2011-10-11, dock vann det aldrig laga kraft. Ändå omfattade miljötillståndet en lång rad miljövillkor för att anläggningen skulle kunna byggas och drivas i en sådan känslig miljö. Flera av villkoren berörde sprängningen av berget. En sådan omfattande sprängning ansågs 2011 vara tillståndspliktig. Sprängningen som anges i detaljplanen för datahallen är i princip densamma och därmed lika omfattande som den som planerades 2010. De skäl som angavs 2011 för tillståndspliktighet har snarare förstärkts sedan dess, eftersom Ältasjön nu har klassats som Vattenförekomst enligt EUs Vattendirektiv. En ansökan om miljötillstånd hos Länsstyrelsen bör därmed göras, och om en sådan kan beviljas av Länsstyrelsen så bör villkor för sprängning, dagvattenrening och egenkontroller att kvarstå från det tidigare miljötillståndet eller ytterligare inskräpas.

De av villkoren som var specifika för biogasverksamheten (t ex gällande lukt) är naturligtvis

inte relevanta för datorhallen och behöver inte längre ställas.

Utöver sprängningen inklusive dagvattenpåverkan i anläggningsskedet, finns även en potentiell farlig miljöpåverkan av andra faktorer. Som ett exempel krävs för datorhallar en avbrottsfri kraftförsörjning innehållande ett stort antal blybatterier, vilket kan resultera i en tillståndspliktig mängd av bly. Enligt våra uppgifter har flera existerande datorhallar krävt miljötillstånd. Utan detaljinformation om verksamheten är det svårt att avgöra relevans, varför en prövning av detta bör göras av Länsstyrelsen. Vi har tidigare skriftligt framfört synpunkten att datahallen skulle kunna vara miljötillståndspliktig, såväl till Stockholms Stadsbyggnadskontor som till Stockholm Exergi.

Grunder för yrkande om inhibition

Förberedande arbeten, såsom avverkning, markarbeten med sprängningar eller andra byggarbeten på naturtomten kommer med all sannolikhet leda till irreversibel skada på tomten. Detta skedde även när ekar avverkades och marken schaktades 2009/2010. Marken är tyvärr idag redan irreversibelt skadad. Inte ens något försök till återställning av marken till ursprunget 2009 har skett idag, tio år senare. Med tanke på den tidigare historiken med samma tomträttsinnehavare samt av hänsyn till områdets känslighet och naturvärden, är det av yttersta vikt att processen följs och att alla tillstånd finns på plats före några markarbeten kan tillåtas att starta.

SAKÄGARSKAP

Föreningen Rädda Ältasjön är en ideell och opolitisk miljöorganisation grundad 1975 med drygt 200 medlemmar som arbetar med informationsspridning till allmänheten samt fungerar som påtryckare och remissorgan när det gäller miljöfrågor i och kring Ältasjön, belägen i Nacka Kommun och Stockholms Stad, inklusive dess tillrinningsområden och avvattningsområden. Föreningen bedriver även verksamhet såsom vegetationsklippning av sjöväxter och skräpplockning i vattnet och på land.

Föreningen har prövats och bedömts vara sakägare i tidigare mål kring detaljplan på del av Solvärmen 1, se Länsstyrelsens beslut 4031-2010-9732 samt Regeringsbeslut M2010/4867/Ma/P.

För Föreningen Rädda Ältasjön

Styrelseledamot Bernt Mattsson

info@altasjon.nu

www.altasjon.nu

Bilaga:

1. Föreningen Rädda Ältasjöns granskningsyttrande för detaljplaneändring på del av Solvärmen 1 (datahallen), 2017-12-20.

Stockholms Stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

2017-12-20

Granskningsyttrande, detaljplaneändring för Kv. Solvärmen 1, S-Dp 2016-14049

Föreningen Rädda Ältasjön har tagit del av granskningshandlingarna avseende förslaget till Datorhall på Solvärmen 1 som finns utställt t o m 2017-12-20 av Stockholms Stad:

<http://insynsbk.stockholm.se/Byggochplantjansten/Pagaende-planarbete/PagaendePlanarbete/Planarende/?JournalNumber=2016-14049>

Föreningen Rädda Ältasjön har tidigare inkommit med yttrande under samrådet, http://www.altasjon.nu/ovrigt/DatorhallSolvarmen/170611_Samr_yttrande_Datorhall.pdf och får nu i anledning av utställningen avseende datorhall på "Solvärmen 1" yttra oss enligt följande:

Såvitt vi kan bedöma har de flesta av de argument vi framfört under samrådet lämnats utan avseende, vilket vi beklagar. Marken "Solvärmen 1" är av stort miljömässigt värde och har tidigare år 2010 varit utsatt för olovlig skövling av ett bolag som Fortum samarbetade med. Bl a höggs ovärderliga ekar ned och markens möjlighet att utgöra en korridor för spridning av växt- och djurarter försvagades. "Solvärmen 1" utgör en del av Stockholms gröna kilar. Detaljplaneområdet är markerat som ett *svagt grönt samband* enligt det granskade förslaget till Regional Utvecklingsplan för Stockholms Län (RUFSS) 2050 och är enligt Stockholms Stads nya översiktplan (antagen av Sth Stadsbyggnadsnämnd (SBN)) markerat som *"Utvecklingsområde för ekologiskt samband: område där förstärkningar föreslås i den regionalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa värden utvecklas för att berika närmiljön"*. Inte bara bör försvagning av den gröna kilen undvikas enligt vår mening, utan förstärkning av kilarna bör ske. I detta fall borde marken återställas så långt möjligt samt som miljökompensation för den tidigare skövlingen borde en ekodukt anläggas över Tyresövägen. På så vis skulle Stockholms stad visa att man tar miljöfrågorna på allvar samt även visa att det inte lönar sig att olovligt förstöra värdefull naturmark. Hade de ovärderliga skyddsklassade ekarna som förut växte på "Solvärmen 1" stått kvar i dag skulle knappast tillåtelse getts till exploatering av marken.

Mot bakgrund av det som nu nämnts, samt då Stockholms stad liksom vi torde beklaga den olovliga skövling som tidigare skedde, hade vi önskat att staden nu ville åstadkomma ett robust skydd för denna mark istället för att ytterligare försvaga den gröna kilen med uppförande av en förfulande och skrymmande industribebyggelse. Bebyggelsen skulle

dessutom ligga direkt invid ingången till Flatens naturreservat vilket vi menar är olyckligt och delvis förstör det rekreativa värdet av reservatet. All form av industriverksamhet med rykande skorstenar och sterila byggnader anser vi olämplig invid naturreservat. Värmeverket strider dessutom mot kommande RUF 2050 såväl som nya Stockholms Översiktsplan (antagen av SBN). Enligt dessa planer för energiförsörjning finns det ingen energianläggning markerad på det aktuella området. Som vi förstår ska det i nuläget i princip oanvända värmeverket bredvid ”Solvärmen 1” kopplas till datorhallen och då släppa ut rök från en nybyggd hög skorsten 365 dagar om året till skillnad från nu då värmeverket enbart används i undantagsfall.

Vad gäller argumentet att datorhallen skulle kunna vara en del i ”*ett fossilfritt*” Stockholm menar vi att det saknas grund för sådant antagande. Värmeverket uppfördes före det att området runtomkring gjordes till naturreservat och det får anses ytterst oklart om den ombyggnation som krävs för anpassning av verket till datorhallen kan tillåtas i dagens läge med naturreservat runtomkring. Kan ombyggnaden ej genomföras faller hela idén med att återvinna värme från datorhallen. Att i sådant läge förstöra den miljömässigt värdefulla marken med irreversibla markarbeten, bl a omfattande bortsprängning av berg, menar vi är en både märklig och dålig idé. Sammantaget bör datorhallen ses som en helt vanlig industriverksamhet utan koppling till eventuella miljömässiga vinster. Och en sådan verksamhet bör inte väga tyngre än att bevara och utveckla det oersättliga spridningsvärdet marken har.

Då det gäller dagvatten krävs att, p g a Ältasjön är klassad som Vattenförekomst, ny exploatering leder till samma eller minskade utsläpp av kväve/fosfor till Ältasjön som innan exploateringen. Planbeskrivning samt dagvattenutredningen uppfyller inte dessa krav och kan antas att ej godkännas av Länsstyrelsen.

Vi noterar också att det synes som att den som ska vara ansvarig för eventuella skador som åsamkas omgivningen i samband med anläggande av verksamheten är den underentreprenör som väljs. Detta anser vi är helt oacceptabelt. Staden bör försäkra sig om att en resursstark part, d v s markägaren/ tomträttsinnehavaren, fullt ut ansvarar mot staden för eventuella skador. En mindre underentreprenör torde inte ha ekonomisk möjlighet att svara för de stora miljömässiga skador som kan åsamkas på bl a den skyddsklassade Ältasjön och Söderbysjöns-Dammtorpsjöns Natura 2000 område 1 km nedström. Det är ett enormt risktagande att exploatera i denna känsliga miljö och den som ändå tar risken måste ha kapacitet att svara för skador. Den huvudansvarige kan sedan i sin tur vända sig mot underentreprenören för att utkräva ansvar, men kostnad för skador ska inte riskera att hamna på staden/ skattebetalarna.

En mycket stor ändring av planen har tillkommit efter samrådet. Lager och logistikverksamhet har tillkommit på fastigheten vilket ökar fordonsrörelsen tio-falt och motiverat byggnadens orimligt höga storlek. Fordonsrörelserna som i samrådshandlingarna begränsades till 30 fordon per dag har nu utökats över tiofalt till 350 per dag. Dagvattenutredningen är dock densamma sedan samrådet; dimensionerad för 30 fordon per dag. Utredningen fastslår ”*Den nya infarten och parkeringen kommer dock vara mycket begränsad när det kommer till biltrafik, vilket gör att föroreningar från den ytan blir begränsade.* Då denna förutsättning ändrats är den rekommenderade lösningen kraftigt underdimensionerad. Antingen måste den i

granskningskedet tillkomna lagerverksamheten slopas, eller ny dagvattenutredning (alternativt MKB) göras. T ex kan oljeavskiljare krävas.

Skulle detaljplaneändringen beviljas vill vi även att man adderar en planbestämmelse som förbjuder lysande skylt med företagsnamn, då detta skulle störa såväl djurliv som rekreativa värden i naturreservatet (särskilt under dygnets mörka timmar) samt förfula landskapsbilden av naturreservatet, bl a sett över Ältasjön från Älta. Vi vill även att höjden på byggnaden begränsas till 15 meter samt att lagerverksamheten slopas. Lagerverksamhet kan inte motiveras med att energiförsörjning samt fjärrvärmeledning finns i närheten. De ökade fordonsrörelserna medför förutom förorenat dagvatten även buller och trafikfara på Flatenvägen som delvis saknar gång och cykelbana.

Vi får avsluta med att framhålla att staden inte under några omständigheter bör tillåta att markarbeten får påbörjas på ”Solvärmen 1” förrän samtliga tillstånd som behövs för ombyggnad av värmeverket beviljats samt vunnit laga kraft. Vi hoppas verkligen att staden lärt sig av det som inträffade förra gången då det planerades en biogasverksamhet på marken samt olovlig skövling skedde till följd av otydliga regler i tillstånden. Försiktighet och noggrannhet är nu önskvärt från stadens sida. Eventuellt tillstånd till datorhall bör villkoras av att de ändringar som behövs av värmeverket först beviljats samt utförts. Kan inte datorhallen kopplas till värmeverket finns ingen som helst miljömässig vinst med verksamheten och den bör då inte tillåtas. Föreningen Rädda Ältasjöns inställning är dock att även om koppling kan ske mellan datorhall och värmeverk så uppväger detta inte den försvagning som exploateringen skulle innebära för denna värdefulla gröna kil i Stockholm.

Med Vänliga Hälsningar

Bernt Mattson
Föreningen Rädda Ältasjön

Älta Strandväg 59
138 33 Älta
info@altasjon.se
www.altasjon.nu

Föreningen Rädda Ältasjön är en ideell och opolitisk miljöorganisation grundad 1975, som arbetar med informations-spridning till allmänheten samt fungerar som påtryckare och remissorgan när det gäller miljöfrågor i och kring Ältasjön. Föreningen bedriver även verksamhet såsom vegetationsklippning.